

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De amicitia, quæ affabilitas dicitur. Quæstio 114.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

6. 7. ad fi
10. 4.

lofophus dicit in 4. * Ethicorum, quòd & ſuperabun-
tia, & valde, defectus iactantium eſt. Propter quod
& de Auguſtino legitur, quòd neque veſtes nimis
pretioſas, neque nimis abiectas habere volebat:
quia in vitroque homines ſuam gloriam quaerunt.

Ad tertium dicendum, quòd ſicut dicitur Ecclē. 19.
Eſt qui nequiter ſe humiliat, & interiora eius plena
ſunt dolo. Et ſecundum hoc Salomondoquitur de eo
qui ex dolosa humilitate nequiter vocem ſuam ſub-
mittit.

QVÆST. CXIV.

De Amicitia, qua affabilitas dicitur, in duos arti-
culos diuiſa.

DEinde conſiderandum eſt de amicitia, qua affa-
bilitas dicitur; & de vitijs oppoſitis, qua ſunt
adulatio, & litigium.

¶ Circa amicitiam autem, ſeu affabilitatem quaeruntur duo.

¶ Primo, vtrum ſit ſpecialis virtus?

584

¶ Secundo, vtrum ſit pars iuſtitia?

ARTIC. I.

Vtrum amicitia ſit ſpecialis virtus?

Sup. q. 22

a. 3. ad 7

Et 3. diſ.

27. q. 2.

a. 2. ad 1.

Et di. 34.

q. 1. ar. 2.

ad 8.

Et virt.

q. 3. ar. 5.

ad 5. C.

q. 2. a. 2.

* li. 8. c. 3

† c. 4. p. 1.

* c. 6. pa.

rtū ante

med. t. 5.

† c. 6. t. 5.

AD primum ſic proceditur. Videtur, quòd amicitia non ſit ſpecialis virtus. Dicit enim Philoſophus in 8. * Ethicorum, quòd amicitia perfecta eſt, qua eſt propter virtutem. Quaelibet autem virtus eſt amicitia causa: quia bonum omnibus eſt amabile, vt Dionyſius dicit 4. † cap. de diuin. nomin. Ergo amicitia non eſt ſpecialis virtus, ſed conſequens omnem virtutem.

¶ 2. Præterea, Philoſophus dicit in 4. * Ethicor. de tali amico, quòd non in amando, vel inimicando recipit ſingula, vt oportet. Sed quod aliquis ſigna amicitia offendat ad eos quos non amat, videtur pertinere ad ſimulationem, qua repugnat virtuti. Ergo huiusmodi amicitia non eſt virtus.

¶ 3. Præterea, Virtus in medietate conſtituitur, prout ſapiens determinabit; ſicut dicitur 2. † Ethicor.

Sed

Sed Eccles. 7. dicitur, Cor sapientum, vbi tristitia; & cor stultorum, vbi latitia. Vnde ad virtuosum pertinet maxime à delectatione sibi cauere: vt dicitur 2. Ethicor. * Hæc autem amicitia per se quidem desiderat condelectare, contristare autem reueretur, vt Philosoph. dicit 4. † Ethic. Ergo huiusmodi amicitia non est virtus.

* c. vlt.
10. 5.
† c. 6. s. 5.

SED contra, Præcepta legis dantur de actibus virtutum. Sed Eccles. 4. dicitur, Congregationi pauperum affabilem te facito. Ergo affabilitas, quæ hic amicitia dicitur, est quædam specialis virtus.

RESPONDEO dicendum, quod sicut dictum est *, cum virtus ordinetur ad bonum, vbi occurrit specialis ratio boni, ibi oportet esse specialem rationem virtutis. Bonum autem in ordine consistit, sicut supra dictum † est. Oportet autem hominem conuenienter ad alios homines ordinari in communi conuersatione, tam in factis, quam in dictis, vt scilicet ad vnumquemque se habeat secundum quod decet. Et ideo oportet esse quandam specialem virtutem, quæ hanc convenientiam ordinis obseruet. Et hæc vocatur amicitia, siue affabilitas.

q. 109. a.
2. c. 1. 2.
q. 55. a. 3.
† q. 109.
a. 2. c. 1.
2. q. 52.
ar. 5.

Ad primum ergo dicendum, quod Philosophus in libro * Ethicorum, de duplici amicitia loquitur, quarum vna consistit principaliter in affectu, quo vnus alium diligit. Et hæc potest consequi quamcumque virtutem. Quæ autem ad hanc amicitiam pertinent, supra de charitate dicta sunt *. Aliam verò amicitiam ponit, quæ consistit in solis exterioribus vel verbis, vel factis: quæ quidem non habet perfectam rationem amicitia, sed quamdam eius similitudinem, in quantum scilicet quis decenter habet se ad illos, cum quibus conuersatur.

loc. cit. in
arg. 10. 5.
q. 23. ar.
1. c. ar.
3. ad 1.

Ad secundum dicendum, quod omnis homo naturaliter omni homini est amicus, quodam generali amore: sicut etiam dicitur Eccles. 13. quod omne animal diligit simile sibi. Et hunc amorem representant signa amicitia, quæ quis exterius ostendit in verbis,

R r 2 vel

vel factis, etiam extraneis, & ignotis: vnde non est ibi simulatio. Non enim ostendit eis signa perfectæ amicitie: quia non eodem modo se habet familiariter ad extraneos, sicut ad eos qui sunt sibi speciali amicitia iuncti.

Ad tertium dicendum, quod cor sapientum dicitur esse ubi tristitia, non quidem ut ipse proximo tristitiam inferat: dicit enim Apostolus ad Roman. 14. Si propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulas: sed ut contristantibus consolationem conferat, secundum illud Eccl. 7. Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. Cor autem stultorum est ubi letitia, non quidem ut ipsi alios lætificent, sed ut ipsi aliorum lætitia perfruantur. Pertinet ergo ad sapientem, ut delectationem afferat his cum quibus conuersatur, non quidem lasciuam, quam virtus cauet, sed honestam: secundum illud Psal. 132. Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum. Quandoque tamen propter aliquod bonum consequens, vel propter aliquod malum excludendum, non refugiet virtuosus eos quibus conuiuuit, contristare, ut Philosophus dicit in 4. * Ethicor. Vnde & Apostolus dicit 2. ad Corinth. 7. Si contristati vos in epistola, non me penitet. Et postea, Gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad penitentiam. Et ideo his qui sunt prouisi ad peccandum, non debemus hilarem vultum ostendere ad eos delectandum, ne videamur eorum peccato consentire, & quodammodo peccandi audaciam ministrare. Vnde dicitur Eccles. 7. Filie tibi sunt? serua corpus illarum, & non ostendas hilarem faciem tuam ad illas.

585

ARTIC. II.

Vtrum huiusmodi amicitia sit pars iustitiæ?
Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod huiusmodi amicitia non sit pars iustitiæ. Ad iustitiam enim pertinet reddere debitum alteri. Sed hoc non pertinet ad hanc virtutem, sed solum delectabiliter alijs

alijs conuiuere. Ergo huiusmodi virtus non est pars iustitiæ.

¶ 2 Præterea, Secundum Philosoph. in 4.* Ethic. huiusmodi virtus consistit circa delectationem, vel tristitiam, quæ est in conuiuio. Sed moderari maximas delectationes pertinet ad temperantiam, vt supra habitum est*. Ergo hæc virtus est magis pars temperantiæ, quàm iustitiæ.

¶ 3 Præterea, Equalia inæqualibus exhibere, contra iustitiam est, vt supra habitum est*. Sed sicut Phil. dicit in 4.† Ethic. Hæc virtus similiter ad notos & ignotos, & consuetos & inconsuetos operatur. Ergo hæc virtus non est pars iustitiæ, sed magis ei contrariatur.

Sed contra est, quod Macrobius* ponit amicitiam partem iustitiæ.

RESPONDEO dicendum, quod hæc virtus est pars iustitiæ, in quantum adiungitur ei, sicut principali virtuti. Conuenit enim cum iustitia in hoc, quod ad alterum est, sicut & iustitia. Deficit autem à ratione iustitiæ, quia non habet plenam debiti rationem, prout aliquis alteri obligatur: vel debito legali, ad cuius solutionem lex cogit: vel etiam aliquo debito proveniente ex aliquo beneficio suscepto. Sed solum attendit quoddam debitum honestatis, quod magis est ex parte ipsius virtuosi, quàm ex parte alterius, vt scilicet faciat alteri quod decet eum facere.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut supra dictum est*, quia homo naturaliter est animal sociale, debet ex quodam honestate veritatis manifestationem alijs hominibus, sine qua societas hominum durare non posset. Sicut autem non posset homo viuere in societate sine veritate, ita nec sine delectatione: quia sicut Philosoph. dicit in 8.* Ethic. Nullus potest per diem morari cum tristi, nec cum non delectabili. Et idem homo tenetur ex quodam naturali debito honestatis, vt alijs delectabiliter conuiuat, nisi propter aliquam causam necesse sit aliquando alios vtiliter contristare.

Rr 3 Ad

c. 6. 10. 5.

Elicitur ex 1. 2. 9.

60. ar. 5.

¶ 9. 61.

ar. 3.

* 9. 59.

ar. 1.

† c. 6. ante

ve t. 5

* li. 1. in

1. fol. ante

ms. li.

q 109. 10.

3. ad 1.

c. 5. 10 5.

Ad secundum dicendum, quòd ad temperantiam pertinet refrzmare delectationes sensibiles. Sed hæc virtus consistit circa delectationes in conuictu, quæ ex ratione proueniunt, in quantum vnus ad alterum decenter se habet. Et has delectationes non oportet refrzmare tamquam noxias.

Ad tertium dicendum, quòd verbum illud Philosophi non est intelligendum, quòd aliquis eodem modo debeat colloqui, & conuiuere notis, & ignotis: quia vt ipse ibidem* subdit, Non similiter conuenit consuetos, & extraneos curare, aut contristare. Sed in hoc attenditur similitudo, quòd ad omnes oportet facere quòd decet.

a. 6. circa
med. t. 5.

QVÆSTIO CXV.

De adulatione, in duos articulos diuisa.

DEinde considerandum est de virtijs oppositis prædictæ virtuti. Et primò, de adulatione. Secundò, de litigio.

- ¶ Circa adulationem quæruntur duo.
¶ Primo, vtrum adulatio sit peccatum?
¶ Secundo, vtrum sit peccatum mortale?

ARTIC. I.

586

Vtrum adulatio sit peccatum?

AD primum sic proceditur. Videtur, quòd adulatio non sit peccatum. Adulatio enim consistit in quodam sermone laudis alteri exhibito, intentione placendi. Sed laudare aliquem non est malum, secundum illud Prouerb. vlt. Surrexerunt filij eius, & beatissimam prædicauerunt, vir eius & laudauit eam. Similiter etiam velle placere alijs non est malum, secundum illud 1. ad Corinth. 10. Per omnia omnibus placeo. Ergo adulatio non est peccatum.

¶ 2 Præterea, Bono malum est contrarium, & similiter vituperium laudi. Sed vituperare malum non est peccatum. Ergo neque laudare bonum, quod videtur ad adulationem pertinere. Ergo adulatio non est peccatum.

¶ 3 Præterea, Adulationi detractio contrariatur. Vnde